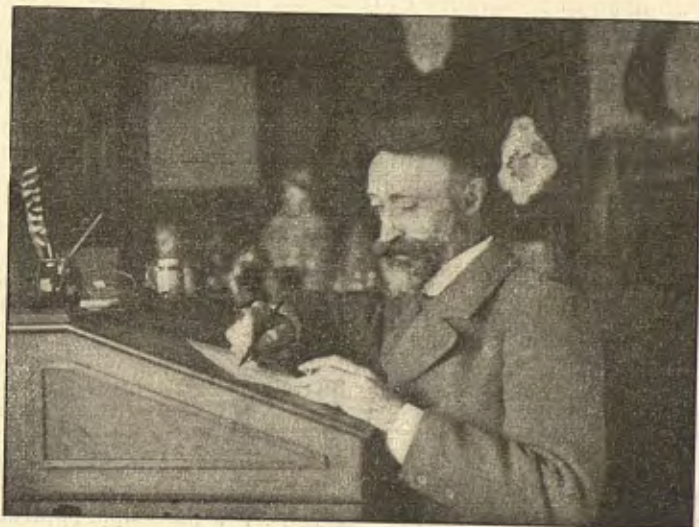

Catalunya

Artística

ANY II.—BARCELONA, 15 AGOST 1901.

GENT NOTABLE DE CATALUNYA

Núm. 62.

15 céntims.

*Jo sí l'amo del món! — l'espasa esclama,
L'amo sí jo! — diu l'or ab magetat.
Jo ho sí molt més! — la Divinitat brama.
Y tots anem parlant de llibertat!...
i y de Fraternitat!*

J. J. Mas

Gent notable de Catalunya.

APELES MESTRES.

El venera tothóm, l'admiran tots els estrangers que s'han ficat en nostra gloriosa literatura, en la que brilla sa gran é inconfundible personalitat com una estrella de primera magnitud.

Mossén Jacinto Verdaguer, dirigint cel endintre sa serena mirada—barreja del foch de son cervell y de la fe de la seva ànima—y l'Apeles Mestres, clavant sos ulls á tot lo gran, á tot lo petit, lo hermós de la terra, ja siga la montanya enorme, el bosch imponent, la mar inmensa; ó la flor de marge, el daurat papelló, la esbojarrada aureneta... son, en nostre concepte, els poetes més grans de Catalunya.

L'Apeles Mestres es el cantor de la Naturalesa y'n sab els seus secrets, y ella, agrañida, banya l'esperit del poeta en l'ambient de sa bellesa eternal. Ell sab filtrarse á l'ànima de las flors, de las dauradas papellonas, de todas las nimietats sublimes. Sa ploma'ns fa l'efecte d'un mitològic imán que sapigués extreure del món la essencia del amor, la mel de la vida.

L'Apeles Mestres busca en la terra cors, cors y cors. Y els cors dels que'ns presenta ja mostran el reflex d'un'ànima hermosissima. Las sevas obras son massa conegudas pera citarlas.

L'Apeles Mestres dibuixant es á voltas delicat com poeta, y altres satirich, irònich; alguna de las sevas caricaturas fan náixer una rialla franca, y altres causan l'efecte d'una descarga eléctrica.

Avuy honrém nostra publicació ab son retrato, un hermós fragment inédit de *Follet*, y altres de sos valiosos originals.

Desde aqui li enviém la expressió de nostra admiració profunda y las gracias de tot cor.—S.

Impresions d'una visita al Museu Episcopal de Vich.

Al intentar descriurer las impresions rebudas en la visita que l'agrupació excursionista *Los Montanyenchs* feu á la ciutat de Vich, y d'un modo particular al Museu Episcopal de la mateixa, sento en mi una sensació extranya, que no sé pas si es de goig ó de tristesa. Cuan CATALUNYA ARTÍSTICA m'feu tal encàrrech, vareig rébreerlo ab goig qu'encara'm dura, perque sempre es agradable'l donar á conéixer á nostres compatricis que ho ignorin, las institucions que honran á la terra. Però un cop feta la visita, al recordar la inmensitat d'objectes que en dit Museu s'hi guardan, tots ells dignes d'ésser citats particularment, me trobo aclaparat de tal manera, qu'estich segur, ben segur, de que tot cuant jo puga dir, no podrà donar ni una idea aproximada en el seu grau mes mínim, de lo que en realitat val el Museu, que ab tant d'amor fundá

el bisbe Morgades, y que tan bé han sapigut organisar y aumentar el malaguanyat Serra y Campdelacreu, mossén Gudíol y mossén Bofill, quins tingueren la bondat d'acompanyarnos durant las horas que permanesquerem á Vich.

Dintre d'aquellas salas plenas de joyas per l'art y per la historia, l'artista y'l patrici hi respiran un alé de goig infinit. Las coleccions monetarias, complertas á tot serho, en especial las de Catalunya, y molt més particularment encara las locals de Vich, prou alegran al numismàtich per lo antichs y escassos que son els seus exemplars; però també recordan als fills de Catalunya las grandesas de la terra.

¡Costums benhauradas dels casals de nostres avis, com veniau á mon encontre al contemplar aquells exemplars de mobiliari catalá, pertanyents á las generacions que'ns precediren, portant quelcóm al cor, en lloch de nostre escepticisme!

Y aixís ab tot lo que jo vegi al Museu hi sentia vibrar l'alé de nostra terra. Sos retaules, d'una riquesa incomparable; sa secció románica, potser única en el món; sa estatuaria; sos brodats; sa metalurgia; sas pinturas sobre tela; sa orfebreria; sas seccions egipcia, árabe y romana; sa secció bibliogràfica; tot aixó descapellantse al voltant del Palau Episcopal, y per quins balcons se veuen els claustres de la Seu, ab el sepulcre del gran Balmes al mitj; tot, tot aixó'm deya que ma terra ho havia produhit, ó que cuan menys n'era mestressa, pera mostrarlo á l'admiració de propis y extranyes.

Tal es el contingut d'aquellas salas, qu'es impossible particularisar-lo; però no puch pas deixar de fer menció d'alguns objectes dels que més me cridaren l'atenció. Son aqueixos: un frontal d'altar conegut ab el nom de *Pali de las bruixas*, per lo extrany de las caras que á certa distancia semblan ressaltar de son teixit; sent tot ell de seda, fabricació oriental y pe'l que se'n han ofert fins 50.000 ptas. La colecció de creus románicas; un retrato del Papa Clement XIII; uns papyrus egipcis; l'acta de consagració de la Seu vigatana ab las firmas dels nostres Comtes y bisbes; un llibre manuscrit dels Usatges; y com á curiositat, l'original de la primera obra del ilustre fill de Vich, en Jaume Balmes, y'l bastó, rellotge y ulleras que usá en vida, més algunas cartas particulars y un de sos primers retratos. Aixís mateix s'hi veuen l'original de l'última Pastoral del fundador del Museu, á qui se li prepara una sala destinada exclusivament á n'ell.

Veus aqui, en resúm, la impresió general que's reb en la visita al Museu Episcopal de Vich. Ayres d'art, ayres de patria arreu s'hi respiran; y es per'xó que al passar per devant del retrato de son fundador, de desde'l fons del cor vareig donarli gracias per lo gran bé que ha fet á nostra terra fundant eixa institució que tanta gloria li reporta.

MIQUEL ARGIMÓN.

1901.

Fragment del drama líric "Follet"

ACTE SEGÓN

La Cova del Diable. Tancan l'escena á dreta; alguns roures centenaris; á esquerra un fantástich espadat de rocas ont s'obra la boca de la cova; el peu d'ella el precipici. Al horitzont s'aixeca la lluna plena.

ESCENA I

Al alsarse el teló FOLLET està recolzat en una roca, perduda la mirada en l'espai.

FOLLET, *fantasiant*.

Jo't tinch de veure de lluny
com se veuen las estrelles,
més lluny! com se veu el Sol...
més lluny! com se veu la Verge...

Jo no ho tinch de saber may,
jo tinch d'ignorarho sempre,
que tens llabis per besar,
que tens brassos per estrényer!

La veu de NADALA molt lluny.

¡Follet!...

¡Follet!...

FOLLET, *fantasiant sempre*.

Bé la sento aquesta veu,
bé la sento la veu d'ella,
més no es l'ayre qui la du
sinó'l desitj que'm corseca.

Jo no dech sentir-la may
murmurarme á cau d'orella,
murmurarme un mot d'amor...
murmurarme una promesa!

La veu de NADALA més aprop.

¡Follet!...

¡Follet!...

FOLLET, *alsantse*.

Els remors de la nit, el vol de l'óliva,
el xiuxiueig dels arbres,
tot té la seva veu; tot parla d'ella
y ab la veu d'ella parla.
Més ay! tot es engany, tot fantasia,
qu'ella no vé á parlar-me.

(*Permaneix absort.*)

CROQUIS PERA'L FIGURÍ DEL «FOLLET».

ESCENA II

FOLLET, NADALA *qu'avansa ab misteri per sota els roures. Va embolicada ab un manto negre que la cobreix de cap á peus.*

NADALA, *timidament*.

Follet!... ¿Hont ets Follet?

FOLLET, *sens véurela*.

¡Veü dolsa, dolsa!...

NADALA, *deturantse*.

¡Follet!...

FOLLET, *miranlla y com no veyentla*.

¡Hermós fantasma!

NADALA.

¿Em veus y no'm respons?

FOLLET.

Perque t'escolto,
y temo qu'al parlarte
al ressó de ma veu te desvaneixis,
oh espectre!

NADALA.

No só espectre... Só Nadala.
(*Deixa caure el manto y apareix tota vestida de blanch.*)

FOLLET, *no creyentla.*

¿Nadala?...

NADALA.

¿No'm coneixes?

FOLLET.

No es possible!
¿A qué haurias vingut?

NADALA.

A demanarte
que'm descubreixis el secret enigma

CROQUIS PERA'L FIGURÍ DE «NADALA».

qu'en el fons del cor guardas.
Vinch á saber un nom... un nom de dona.

FOLLET, *aterrat.*

¡Oh, no vulgas robar-me'!

NADALA, *cantant la cansó de Follet.*

«Quan de nit la lluna plena
banya els boscos de claror,
á la Cova del Diable
jo t'espero boig d'amor.
Vina, hermosa, á preguntarme'l
y et descobriré el teu nom.»

FOLLET, *pantejant.*

No, no m'el fassis dir! Per Deu, no vulgas
qu'el meu llavi el profani!
llegeixlo en els meus ulls... en el respecte
qu'em prosterna á tas plantas.
(*Cau agenollat.*)

NADALA, *acostántseli.*

¿Y si'l dich jo, Follet?

FOLLET, *tapantse la cara.*

¿Cóm pots saberlo?

NADALA, *en veu baixa.*

¿Es... Nadala?

FOLLET, *en veu més baixa.*

¡Nadala!

NADALA, *ab dolor infinita alsantli el cap.*

¿Per qué no gosas dir-mho que m'estimas?

FOLLET, *ab arranch.*

¡Perque t'estimo massa!
(*Nadala's deixa caure asseguda demunt d'una roca. Follet li agafa las mans ab passió.*)

.....
APELES MESTRES.

Juliol, 1901.

(Dibuixos del autor.)

Historias verdaderas.

Senyor Director:

Al tornar del camp he trobat la lletra que segueix. Os perteneix, per això vos la envio. Acepteula, etc.

H. REY.

Al senyor H. Rey, redactor del *Moniteur*.

25 Octubre 1864.

Senyor: no tinch l'honor de coneixeu, ni tampoch tinch l'honor de que'm coneguéu; però no'm puch detenir d'enviarvos las gracias per l'*historia massa verdadera* qu'heu publicat en el *Moniteur* de la nit. Ja veyéu que no perdo temps, donchs us escrich avans de ficarme al llit. La vostra historia es simple, conmovedora: porta'l sagell de la veritat; al final hi há una filosofia y una llágrima, dugas xifras qu'abundan poch en els dividents contemporanis.

Potser penséu publicar una serie d'articles del mateix genre y faréu bé. Lo que diverteix es bo, lo útil es millor, y jutjant aixis, lo que fa reflexionar val més que lo que unicament distreu.

Tal volta'm serveixo un xich massa, com el senyor *Prudhomme*, d'aforismes coneguts. Dis-penseume. No tinch l'hàbit d'escriure y, efectivamente, so una mica *Prudhomme* ó, més ben dit, ni hi he tornat, perqu'en *Prudhomme* no es pas un individu, es una época.

Tinch cuaranta cinch anys, soch casat y tinch tres criaturas; dugas nenas y un noy; las nenas son encantadoras; el petit insoportable. Tot aixó vos interessaria molt poch si no estés obligat á explicarvos perque no firmo aquesta lletra ab el meu nom veritable. El meu nom ja no'm perteneix (al menys enterament) perque l'he donat á quatre personas contanhi la meva dona, que'l porta dignament, dech confessarho, però que després de llegir el vostre article va exclamar:—¿Cóm es que s'ocupan d'aquestas infelissas en un diari serio?

Vaig creure molt acertat dirli que totas las cuestiones que tocan el cor y exercitan la sensibilitat son serias; ella'm va respondre:

—A vosaltres us agradan aquestas cosas, perque us recordan la vostra joventut.

Las mevas fillas van arribar tot seguit y vaig tenir de callar. Ja veyéu com m'es impossible dirvos el meu nom veritable encara que confio ab la vostra prudencia. Però la lletra que us envio se pot esgarriar, pot ésser llesada á la panera com inútil y un hom may sab ahont va á parar una fulla de paper que un mateix no ha llesat al foch.

Ben mirat, lo més curt era no escriureus.

Es veritat, ara hi penso, però estich segur que lo que jo us diré us interessará, perque vull contarvos una historia del genre de la vostra que, si us en serviu, haig d'estar encantat al veure la cara que hi posará la meva dona aixis que la trobi publicada. Com que las donas sempre volen tenir la rahó ó semblar que la tenen, potser m'exigirá que'm dongui de baixa al *Moniteur*.

A MONTANYA. (Dibuix de Apeles Mestres.)

Tranquiliseuvos; l'administració no hi perdrá gens, encara que jo cedeixi, perque'l compraré al tornar del meu despaig.

La historia es la que segueix.

Podéu fer veure que ha passat á un amich vostre; jo realment parlo d'un amich meu. El desenllás us provará que no'm pot haver succehit á mi aquesta historia. Lo que us asseguro es que al acabarla tindréu una llágrima als ulls; sens aixó no l'hauria enviada.

Un amich meu, un xich més jove que jo, fill d'una casa bona y honrada, s' passejava, una tarde hermosa d'estiu, pe'l parch d'*Asnières*, ahont aquell dia acabavan de ferhi un ball. D'aixó fa una dotzena d'anys. Els rigodons comensavan aclarirse y'ls vasos plens de vi perdian el color buydantse. Ell estava sol y s'aburia com tot home ben educat cuan va á distreures en un mitj-ambient que no es el seu. Tot d'un cop va veure una graciosa joveneta de vint anys que s' passejava, ó mes aviat que passejava un *mirliton* (1) d'una gran llargada. Ella havia per-

(1) Especie de flauta tapada pe'ls dos extrems per un tel de seba á quin entorn s'enrosca un paper ab franjas de distints colors.

CAP D'ESTUDI. (Dibuix inèdit de A. Mestres.)

dut á la seva amiga entre la multitud y sostenia enlayre el *mirliton*, perque l'amiga, reconeixent de lluny la bandera, s'ajuntés altra volta al regiment. El meu amich, que portava'l seu caruatge, va oferir-lo, pera entornarsen, á las dugas senyoras, que l'acceptaren.

Aqui teniu el comensament. Ja endevinéu lo que segueix.

El minyó bo y simpátich, la noya bonica y bona, s'estimavan entre'l poch y'l massa, sense demanar res al minut que precedia á'n el que's veyan; ni tampoch exigir res al minut que tenian de seguir. S'estimavan perque eran joves, perque eran lliures. Rosada d'estiu.

El meu amich era tisich d'herencia de son pare, qu'havia mort á trenta anys. Cuan las fullas del parch d'*Asnières* comensaren á caure, el meu amich tossi una mica més que l'any anterior... després va fer llit. La seva mare's va asseuré vora sa capsalera. Alguns amichs prengueren diariament el camí del seu carrer. Utilisavan las frases banals:—Teniu més bona cara, aixó no será res.

La mare no responia; havia vist morir al seu marit.

Ella vetllava; plorava, cuan son fill dormia; li somreya cuan se despertava, pregava y... esperava.

Tots els dias la jove del *mirliton*, diguemli Camila ó Antonieta, el *mirliton* no es pas graciós ara; tots els dias l'Antonieta venia á saber novas del malalt.—Gens bonas.—Ella hauria volgut veurel.—Impossible; la seva mare li fa companyia.—Es just... Y la jove s'entornava.

Algunas voltas fins havia dinat alegrement al

tornar del carrer... anava á nomenarlo; perque la noya no ho creya que's morís el malalt. Ella era tan jove y tan riallera, ella!

Un mati, no sé per quin pressentiment, va anar més aviat que de costum á saber novas del malalt.

Havia mort durant la nit.

—¡Mort! ¡Es impossible!—lo primer que un hom diu en aquests cassos.

Y's va posar á plorar, senzillament, ab aque-llas llàgrimas grossas que surten un no sab d'ahont, baix la presió de certas paraulas. Després, com que feya molt temps que no havia plorat, se va recordar sens dubte de la seva mare, d'una germana ó d'algu y las sevas llàgrimas augmentaren. Va demanar que volia veure'l mort, que no se'n aniria sense véurel; qu'ella se l'estimava, qu'ell també la estimava á'n ella, que no li podian privar de véurel.

Desde'l fons de la cambra mortuoria la mare va sentir soroll. Va obrir la porta; la mare si que no plorava; may hauria tingut prou llàgrimas per un dolor tan gran.

Va cridar á un criat y li demaná lo que passava.

El criat va explicar que desde'l comensament de la malaltia del senyoret, una senyora venia cada dia á preguntar per ell, y que al enterarse de que havia mort, trencant en plors, demanava véurel per darrera vegada.

El criat, al remarcar la paraula *una senyora*, tenia l'ayre d'intercedir per ella.

—Deixéu qu'entri aquesta senyora—va dir la mare després d'un minut de reculliment, y passá tot seguit á un'altra cambra.

L'Antonieta va entrar; se llensá de genolls devant del llit sense atrevirse á destapar el rostre del mort y buscá quin objecte, sense valor, podria endursen com recort etern d'aquell á qui havia estimat més de lo que's creya. Després d'haver buscat llarga estona s'adoná d'un parell de plantufas, brodadas per ella, y qu'ara feya temps restavan en vaga als peus del llit; se las ficá sota'l manto y sorti.

La mare havia privat que toquessin cap dels objectes pertanyents á son fill; els tenia tots devant dels ulls, com tenia en sa memoria'ls minuts de la vida del difunt.

S'adoná de la desaparició de las plantufas. Las va reclamar ab l'avaricia d'un cor que no vol perdre res d'aquell á qui ha perdut.

Van buscar per tot. Ella ho va endevinar.

—¿Sabéu l'adresa d'aquella senyora que ha vingut?

—Si, senyora.

—Aneuli á demanar las plantufas.

L'Antonieta va tornarlas, però suplicant al criat que las demanés en nom d'ella á la senyora X.

El criat va cumplir l'encàrrech. Tot es sagrat en semblants moments.

—Tornéulashi—va dir la mare.

Se va fer l'enterro.

La senyora X va fer construir un panteó pe'l

seu fill. Ella tenia la clau y s'hi tancava horas enteras. Durant un més, tots els matins trobava algunas coronas penjadas als barrots de la porta de ferro.

Las recullia, entrava, y las dipositava sobre l'altaret del fons del panteó.

Al mes següent las coronas disminuïren. Al mes tercer van desaparèixer totes, menys una que, diàriament, may faltava, ab una persistencia qu'acabá per extranyar y conmourre á la mare. ¿De qui era aquell recort tan perseverant com el seu?

Va interrogar al guardià del cementiri:

—Es una senyora que vesteix de negre, ab vel, y ve tots els dematins, avans que vos, senyora...

—¿Avans que jo?

—Si. S'agenolla devant de la reixa de la *concessió*, s'está allí uns cinch minuts, penja la seva corona y se'n va. M'ha demanat si tenia una clau del monument; hi hauria volgut entrar una vegada.

Al endemà, la mare hi va anar més aviat.

Va sorprendre á l'Antonieta.

—Entréu—li va dir tot donantli la clau.—Jo esperaré.

L'Antonieta va entrar, feu sa pregaria, torná la clau á la senyora X... y al tornarli li besá la mà.

Jo no sé res més conmovedor. ¿Y vos, senyor Rey?

Hi há dugas virtuts. La una es implacable; l'altra es clement.

Vos seréu partidari de l'altra y jo també.

Estimat senyor Rey, vos qu'escríbiu en un periódich serio y qu'ho feu bé, aconcelléu, donchs, als humanitaris que utilisin el cor de las donas. Hi há recursos ben encantadors, ficséuvoshi.

Si la senyora X llegeix aquestas ratllas, que'm perdoni haverli arribat d'aquesta manera al cor; aixó pot fer molt bé á algú, aquesta es la meva excusa.

Rebéu, senyor, etc., etc.

Z.

(*Petit Moniteur* 7 Novembre 1864.)

Per la traducció, J. O.

EL DIMONI-PEY.

(FANTASÍA).

A MERCÉ REAL PÉREZ.

I

Vora, voreta de ma cabanya,
com gegant monstre de la montanya,
altiu s'aixeca vell castellás...
Follets y fadas tan sols hi nían
y á feras lluytas entre ells s'atían,
estol del odi, negantse'l pas.

Diuen pe'l poble que fou morada
d'un noble Comte que á la creuhada
per borrar penas volgué morir,
y des'llavoras sols l'habitaren
monstres horribles que l'encisaren
y may més l'herba hi torná á florir...

En sas finestras d'istil germánich
brillants com perlas del mar Occéánich,
mil llumanetas de flam encés
se veuhén córrer en la nit bruna
mentres s'apagan una per una
per sorti encesas moments després.

Com remors dolsas de las boscurias
del castell ixen bellas canturias,
armónichs ritmes de suau llaút,
y al bosch ressonan claras las notas
com si á Natura cantessin totes
d'amor corrandas pera tribut.

Vibrants s'extenen dutas per l'ayre,
com de las rosas la dolsa flayre
s'extén ahora per el boscám.
La campaneta que ha tret florida

DIBUIX INÉDIT DE AFELES MESTRES.

obra sas fullas amorosida
cuan á frech passa l'amorós clam.

La humil viola, la clavellina,
el lliri d'aygua, la tarongina,
las flors nevadas del admetllé,
la verda pelfa que al camp galeja,
el blat altívol que inquiet sumseja,
gojats aspiran el dols alé.

Diu que cuan cauhen, lentas, pausadas,
de las dotze horas las batalladas
que al poble diuhen qu'es mitja nit,
ixen las bruixas vellas y negras
cantant unidas cansons alegras
mentres las vetlla un mal esperit.

Cuan soni l'hora d'encisadoras,
de mil rondallas ensopidoras,
de mil extranyas supersticions,
pujaré prompte vers la montanya
per si fos certa l'història extranya
de folls y fadas y de cansons.

ARTISTAS JOVES

ADELINA MESTRES SEGÚ

Guanyadora del títol de Professora de música y piano
en els exámens d'enguany del Conservatori del Liceu.

II

Las dotze horas han tocat,
y dintre d'un lloch glassat
las bruixas tenen sentada.
Allí está mon esperit
que del cos seu ha fugit
per tindre ab ellas estada.

La neu va cayent... cayent
y feixuga's va extenent
sobre l'erba condormida,
y las bruixas entre tant
orgullosas van parlant
de las fetas de sa vida.

Entre mitj d'aquell senat
repugnant y mal girbat
del infern la major gloria,
un ángel gegant y hermós
somriu seré y orgullós
mirant la infernal escoria.

En un bras sosté, nervut,
un trident llarch, punxagut,
del or fí de més estima,
y ab l'altre ensenya al congrés
un cor flamejant, encés
que las mans li socarrima.

De cop trenca la quietut
de sa veu el timbre agut
parlant així al auditori:
—Jo y Deu som els únichs reys
y els que podém dictar lleys
sobre'l terrenal empori.

Sent igual nostre poder,
¿per qué no podria fer
á istil meu una criatura?
Aquí hi há fanch... aquí'l cor...
Doneuli forma y bellor...
Feuli un cos tot hermosura...—

Així l'àngel va parlar
y las bruixas van formar
el cos hermós d'una dona...

Las bruixotas han fugit
ab las ombras de la nit...
y un hymne al Creador Natura entona.

III

Vora, voreta de ma cabanya
com gegant monstre de la montanya
altiu s'aixeca vell castellás...
Follet y fadas tan sols hi nían...
De fanch mil donas hermosas crian
ab la potencia de lo seu bras.

Diuhen pe'l poble qu'es la morada
d'un vell dimoni que ab una fada
frueix ab ansia lo supré m goig.
Jo poruch callo lo que vaig véurer
perque pe'l poble no pugan créurer
que soch un boig.

LLUIS ALMERICH.

NOTAS D'ART

«L'ORFEO CATALÁ» A SITGES.

Sitges, la hermosa vila blanca, estava el diumenge dia 4, al dematí, brillant d'animació y alegría. La seva ánima artística, sedenta d'emocions, vibrava sota'l sol de la hermosa diada.

A dos cuarts d'onze va comensar la gent á dirigir-se á la estació pera esperar al «Orfeo Catalá». A l'arribada del tren (11'20), es indescriptible l'afalagador aspecte que presentava la estació y demés carrers qu'hi aflueixen.

Sitgetans, forasters, pe'ls balcons y finestras, gent y més gent... Tot era una gran rialla de vida.

Va rebre al «Orfeo» una comissió del Ajuntament, el jovent de l'«Agrupació Catalanista» ab la seva bandera, representacions de societats y unas grans onadas de gent, (el coro com digueren els grechs) que tot se movia á una mateixa sensació de entusiasmisme.

Al posarse en marxa la comitiva se dispará una tronada, y va acompanyarla la banda de Sitges, que dirigeix el mestre Carbonell, ab un alegre pas-doble.

Devant de Casa la vila l'«Orfeo» cantá *Lo cant de la senyera*, obtenint nutritis aplaudiments.

L'alcalde don Miquel Ribas junt ab els concejals, van rebre la comitiva artística, entregántlosi un bonich album ab vistas de Sitges.

Després visitaren el «Cau ferrat», essent rebuts fraternalment per en Rusiñol, y admirant las bellasas qu'estotxa l'hermós museu. El coro va cantar *Lo rossinyol*, armonisat pe'l mestre Mas y Serracant.

Passaren tot seguit á l'«Agrupació Catalanista», ahont, després d'un carinyós discurs d'en Ricard Roig, se'ls hi feu entrega d'un magnífich damasch brodat en or y colors, recordant els espléndits tapissos del sigle XV, del que destacaven els escuts de Sitges y Catalunya, acompanyat d'aquesta dedicatoria: «Les dames sitgetanas al Orfeo Catalá».

Van cantarse *Els Segadors*, y'ls joves de l'«Agrupació» obsequiaren ab ramells de flors á las senyoretas orfeonistas.

L'ècsit de la tarde en el Prado sigué delirant, poguent juntarlo el mestre Millet y son chor als molts que tenen guanyat de son pas triomfal per Catalunya.

Figuraven en la primera part obras de Millet, Mas, Vives y Mendelsohn, deguentse repetir el *Brindis del Rhin*.

En la segona va repetir-se el chor *La Mare de Deu*, del mestre Nicolau.

Els Xiquets de Valls, de Clavé; *Cansó dels Noys*, de Grieg; *Batalla de Marignan*, de Jannequin, y la *Negra Somba* de Montes, produhiren un efecte hermosissim.

Finalment va esclatar el cant d'*Els Segadors*, en mitj d'un gran entusiasmisme en qu'es tiraren á escena coronas de flors y de llorer. Els viscas á Catalunya, al «Orfeo Catalá» y al mestre Millet foren delirants.

Durant els intermedis tocava la banda municipal en el jardí del Prado.

El Eco de Sitges y el nou periódich *Baluart de Sitges*, de dicaren laudatoris articles al «Orfeo», acompanyantlos aquest ultim de retratos y grupos interessants respecte á la festa.

La despedida sigué grandiosament delicada.

L'andén de la estació estava ple com un ou d'admiradors que anavan á despedir als orfeonistas.

Cuan arribá l'expres van donáshi l'arreveure, tocá la música, onejá la bandera de l'«Agrupació», ressonaren viscas y aplaudiments, s'encengueren fochs de bengala, xiscá'l tren y arrencá magestuosament, ensemps que desde las finestras dels llarchs vagons ens deyan adeu ab las mans y'ls mocadors las senyoretas vestidas ab trajos clars y mantellina blanca, y'ls orfeonistas ab sas barretinas moradas.

Y s'aná allunyant el tren y's va fondre aquella blancor, qu'eixia dels focos cotxes.

Era una primavera d'art que fugía, deixant un rastre de un no sé qué que's filtrava á l'ánima.

R. SURIÑACH SENTIES.

Sitges, 4 Agost 1901.

Dias passats tinguerem ocasió d'assistir á una audició musical de la que'n guarda ém inesborrables recorts. El reputat mestre compositor, amich nostre, don Bonaventura Bayona'ns convidá á saborejar la música que sobre lletra del genial Verdaguer ha escrit ara ultimament. Son dos pensaments del *Roser de tot l'any*, plens d'un sentiment y delicadesa que ha sapigut interpretar de debó'l mestre Bayona. La primera sobre tot. *Al Angel Custodi*, ens arribá á l'ánima, y acredita ben bé á son autor de bon compositor. L'altra, titulada *A la Verge Morta*, es una guspira d'art, puig, curta com es produheix com una visió lluminosa al esperit.

L'Angel Custodi fou acompanyada á piano y violí y l'altra á piano y armonium; cuydantse de la part de piano y armonium el senyor Ribas y del violí don Baltasar Riera, ab un acert y finesa exquisida.

El reputat tenor senyor Doria, interpretá la lletra ab una veu potenta y ajustada y ab un sentiment del tot delicat jugant ab verdadera maestría la vocalisació dels versos llaminers del autor de *Idilis*.

Hi vegerem á Mossén Jacinto Verdaguer y altres distingidas personas, quinas quedaren ben complasculadas de l'obra musical del nostre amich Bayona. Nosaltres el felicitem de tot cor.

B.

ARTISTAS LÍRICAS

AMELIA GONZÁLEZ EN LA SARSUELA «MISS HELVETT»,
(Teatro del Tivoli).

*
* *

Y cada día igual. Totas las tardes
al toch de la oració, ja se sabia,
deixava son telé la pobre viuda
y ab el nen de la má, com dugas sombras,
s'apropavan resant al cementiri.
Desgranat el rosari, allí's quedavan
fins qu'era negra nit, contemplant ella
tatxonarse d'estrellas l'ampla volta
y'l noy apedregant las sargantanas
y algún qu'altre dragó qu'en las esqueletas
del palau de la Mort s'entafurava
al véurers perseguit, salvant la vida.
Ella mirava'l cei, el noy la terra;
ella l'immensitat que assenyalan
com tres monstruosos dits els xiprés tristos,
humitejantli'ls ulls recorts y penas,
y'l noy ataleyat ab llargandaixos,
lluhernas y llagostas, ni esmentava
qu'aquell día, com altres y altres días,
no havia tastat res. Però ¿qué hi feya?...
¿Sabia'l bordegás qu'en eixa vida
pot morir de fam?... Jo molt ho dubto;
així com estich cert qu'ella, la viuda,
ho sabia ben bé, puig que plorava,
mentre'l marrech content jugava alegre.

RAMÓN SURINACH BAELL.

8 Agost 1901.

(Dibuix de J. Biosca)

Bibliografía.

LLIBRES Y PERIÓDICHS REBUTS EN AQUESTA REDACCIÓ.

ELS ENCARRILATS.—Drama en tres actes de don Joan Torrendell, estrenat en el teatro de Novedats la nit del 27 d'Abril del corrent any.

Forma un tomo de 108 planas, magníficament imprés en la tipografia L'Avenc.

Al estrenarse aquest drama ab un écsit ben falaguer pera en Torrendell, ja'ns en ocuparem ab la extensió que's va meréixer, limitantnos avuy á remerciar al seu autor per l'atenció que ha tingut d'enviarnos sa preuhada obra.

EXPOSICIÓN DE CARBONES MINERALES ESPAÑOLES DE BARCELONA.—1901.

La «Sociedad Minera y Metalúrgica de Peñarroya» ens ha obsequiat ab un hermós volúm que conté els «Apuntes relativos á las minas de hulla» de la Societat, una de las que millor paper desempenyaren en la Exposició celebrada de carbons espanyols, qu'es de las més potents d'Espanya dintre del seu ram.

El llibre, qu'está editat ab luxo á casa en Rivadeneyra, de Madrit, conté datos y descripcions molt interessants d'aquellas minas.

Doném las gracias per l'envió del volúm, al senyor G. Klein, representant en Barcelona de la Societat minera.

LA PASTORETA.—S'ha publicat aquesta cansó catalana qu'es la X de la colecció del «Cansoner popular».

Ostenta un dibuix alegórich del artista don Alexandre de Riquer, y's ven, com totas, al preu de 10 céntims. Dipòsit: Rambla de S. Joseph, número 11.

En el vinent número publicarem aquesta hermosa cansó, qu'está armonisada pe'l mestre Amadeu Vives.

ARXIVER.

Cap-vespre.

El cel es tot grisench...

L'estel del vespre,
se véu eixir al cim de la montanya;
s'en va la llum del sol; ja la planura
se cobreix d'obscur vel...

Els aucells volan
á cercar els níus tebis y l'oratje
don besadas d'amor...

La lluna brilla;
la font llisca suaument com riu de plata
entre las flors del bosch...

En el camp prega,
la soletat, misteri y armonía;
en sos amples entorns, en la llunyansa
infinida es la pau...

Sembla la terra,
un palau encantat de la rondalla,
sembla un somni d'amor...

En la natura
no se sent més remor que'l de las ayguas
del estany fantasiós, y el vent gronxola
tranquilament las fullas dels vells arbres...

PERE PRAT JABAL-LI.

NOVETATS

IL PARADISO DE MAOMETTO, de *Martani y Tedeschi*.

Encara que *Il Paradiso di Maometto* no es un veritable *vaudeville*, té molts punts de contacte ab aquest gèneru de pur interès escènic. Parlant de *Le carambole dell'amore* ja vaig apuntar lo que'n pensava d'aquestas obras frivolas, y no es cuestió de repetir lo que deyam l'altre dia. Concretantme, donchs, á *Il Paradiso di Maometto*, trobo que té un comensament acceptable y prometedor d'una comedia interessant y humana; que á las acaballas del primer acte y sobre tot en el segón, descarrila y entra de plé en el moviment sense solta, y que el tercer acte cau tan fondo que ni ab cerca-pous pot salvarse... Resúm: un'obra desequilibrada que ni convens prou ni fa riurer prou.

La execució va ser arrodonida. La Vitaliani notable, si bé'l seu element es l'art serió; en Sainati y la Farina molt graciosos; en Duse bé y, tots en general, més que discrets.

En Zoppetti mereix especial menció. Va presentar un vell imbécil ab detalls de notable observador.

P. CREHUET.

TÍVOLI

Ab algunas representacions de la rescalfada obra *La vuelta al mundo* y la flamant, encara que de menos écsit, *El barón de Framboysi*, s'ha passat la setmana; pero sempre ab l'alicient de la exhibició de las *Focas*, que s'han fet célebres treballant en las taulas d'aquest teatru. ab acceptació creixent.

Pera ahir, estava anunciat el benefici de la simpática primera triple Amelia González, ab la sarsuela *El corazón y la mano*.

En altre lloch del present número publicuém el retrato d'aquesta jove artista á qui vaticiném un brillant pervindre.

Nostres folletins.

Ab el present número acabém per complert las dugas obras de nostra Biblioteca: *El pas de la mort* (novela) y *Riu avall* (drama).

**

Desde'l número prop-vinent comensarém la publicació de l'altra novela premiada en nostre primer Certamen lite-

rari-musical, del conegut escriptor en Manel Folch y Torres:

L' APOSTOL

Y en lloch d'un'obra teatral, regalarem á nostres favoreixedors, en *plechs de vuyt planas* ab paper superior, el grandió poema del eminent poeta Mossén Jacinto Verdaguer

CANIGÓ

La primera edició catalana d'aquesta joia de nostra literatura esta agotada. Nosaltres publicarem desde'l número vinent la 2.ª edició, exornada ab magnificas capsaleras dibuixadas pe'l notable artista l'Alexandre de Riquer.

Avis important. — A nostres actuals suscriptors y a tots aquells que vingan á serho desde el comensament del *Canigó* fins á sa terminació, cuan arrivi l'època d'encuadernarlo se'ls *regalarán las tapas luxosament tiradas en pasta y or.*

SUSCRIPCIÓ PÚBLICA

destinada á aumentar els ingresos pera'l Monument á FREDERICH SOLER, cuals donatius no podran excedir de **una pesseta**, al objecte de donar á la suscripció carácter popular.

De las cantitats recaudadas se'n farà entrega á la *Comissió Executiva del Monument.*

Total, 31'20 ptas.

Continúa oberta la suscripció en la Redacció de CATALUNYA ARTÍSTICA.

La Direcció del acreditat «Collegi de Sant Jordi» ha publicat el prospecte pera'l prop-vinent curs de 1901-1902.

Nostre corresponsal literari de Mataró ens escriu donantnos compte de que la companyia catalana de l'Enrich Borrás posá en escena el passat dissapte en el Ateneu de la classe obrera d'aquella ciutat el drama *Lo ferrer de tall*, quin desempeñu deixá molt que desitjar per part de tota la companyia, excepció feta de la senyora Mena y l'Enrich Borrás. Aquest va obtenir una ovació representant el monólech *La ruleta*. Pe'l vinent dissapte s'anuncia l'estreno del drama *Arrán de terra*.

La companyia del teatro Romea va representar el diumenge en el Euterpe, las comedias *Ho se tolli Lo ret de la Sila* y *Carlos I*. Totas tres obras varen ésser del agrado del públich que hi passá una vetlla molt agradable.

El «Casino Artesano» de Gracia, ens ha remés el programa dels festeigs que celebrarà durant els dias 15, 16, 17 y 18 d'aquest mes, ab motiu de la festa major d'aquella ex-vila. Consistirán en una representació teatral, que tindrà lloch el dia 15, posantse en escena el drama *La venganza catalana*, y la comedia del malaguanyat Pitarra *La vivor del estornell*. Els dias 16, 17 y 18, s'efectuarán grans balls extraordinaris.

L'agrupació catalanista de Sans *Els Segadors*, prepara pera el dia 24 d'aquest mes el repartiment de premis als autors llorejats en son Certamen literari, que no pogué

efectuarse l'any passat á causa de las circumstancies anormals en que's trobava Barcelona.

Es probable que l'acte's celebri en els salons de la societat *La Harmonia*. Presidirá la festa don Angel Guimerá, que ja té escrit el discurs inaugural.

Com anunciavam en el número passat el diumenge dia 11, va tenir lloch en el teatro del «Centre Lliberal Monárquich» del districte seté, una representació del drama històric del malaguanyat don Víctor Balaguer, *Don Joan de Serrallonga*, en quina interpretació's distingiren las principals parts de la companyia, sobressortint la senyora Boix y el s-nyor Furquet en sos respectius papers de *Donya Joana y Don Joan*.

En el Certamen literari que avuy deu celebrarse á La Bisbal, y del que n'es president l'eminent poeta Mossén Cinto Verdager, han sortit llorejadas poesias de nostres estimats companys de Redacció l'Antoni Bori y Fontestá, en Busquets y Punset y en Suriñach Senties.

Ademés s'ha premiat també una composició del jove poeta en Joseph M.ª Castellet y Pont.

Nostra enhorabona á tots.

Se'ns diu que l'escriptor Mr. Charles Bonafaux traduhirá al francés la obreta catalana *Marió*, original del jove Emili Graells, quina producció conservarà la mateixa música del mestre Joan Lambert.

Es probable que *Marió* s'estreni en un teatro de Paris.

El gran novelista rus comte Lleó Tolstoi se troba un xich millorat de la malaltia que l'ha tingut un quant temps entre la vida y la mort.

Sempre es donar una bona noticia el comunicar la millora d'homies que reportan tanta utilitat al món de las lletres y no cal dir ab quina joia la doném.

Y encara fem més: traduhim dos de sos ultims pensaments:

«Els reys son els esclaus de la Historia.»

«Es més fácil fer las lleys que governar.»

Lleó Tolstoi.

A tots els que presentin en l'Administració de CATALUNYA ARTÍSTICA els folletins en bon estat del drama en tres actes *Riu avall*, d'en Manel Rovira y Serra, se'ls entregará un exemplar encuadernat mitjansant l'import de 10 céntims de pesseta.

CATALUNYA ARTÍSTICA se ven á Paris, Boulevard Montmartre, Kiosque núm. 50, de Mme. Schneider.

ENTRETENIMENTS

Cartas estihencas,

desde Vilafresca.

XARADA

II

Amichs meus: L'está aquí es una delicia però es una delicia molt monòtona. Aquí passo unas horas molt distretas... pro d'una distracció molt poca solta.

Ab aquell *prima-dos* que en l'altra us deya y sa filla (puig la meva senyora se queda *sis* la fonda fent *ganchillo*), aném fent excursions. Per cert que'm proban tant, que de ma pell, us juro se me'n podrián fer sabatas rossas.

Ab un xiquet de *cuarta* y quatre admetllas breném y'ns atipém... de matá estonas.

De las ayguas no'n parlo; puig las trobo tan frescas aquí totes que de tanta que'n bech crech que ja porto al ventre un criadero de granotas.

L'altre dia tots tres varem anarnos á la font de la Mosca,

propietat d'una *cinch-sis* del vicari que va morir de viu en viu, el pobre.

El pagés dintre'l bosch va embolicarse y'm va deixar á mi sol ab la noya;

jo'm trech de la butxaca uns cuants granets de *tota*; els vull ensenyá á n'ella y desseguida li endosso dos ó tres paraulas dolsas.

Al tornar á la fonda ella ho explica aixó á la meva dona,

y *tres* siga per' xó ó per altra causa aquella nit va volguer dormir sola.

Jo no hi vaig pas dormir de sol ¡dimontril se'm van ficar á dintre de l'arcoba

un coro de mosquits y altres parássits que'm varen fer *cuart-cinch* set ó vuyt horas.

No'm puch allargar més; un altre dia ja us diré otras *ventatjas* que aquí's troban. Abur, noys, qu'en aquest moment m'avisan que'l sopá es á la taula ja fa estona.

J. STARAMSA.

Solució al del número passat.

Xarada: *Re-fres-ca-ri-a*.

Fidel Giró, impresor.—Carrer Valencia 311, Barcelona.

CATALUNYA ARTISTICA

SETMANARI IL-LUSTRAT de Literatura, Arts y Teatros.

Redacció y Administració: — Raurich, 20, principal. — (Xí ha bussó á la porta.)

DIRECTOR: J. AYNÉ RABELL. — ADMINISTRADOR: BARTOMEU LLURÓ

12 planas de text degut als millors prosistas, poetas y crítichs regionals. — 4 de novela ilustrada.

8 de folletí dramàtic. — Grabats y dibuixos de notables artistas.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: BARCELONA, trimestre 2 pessetas. — FORA, mitj any 4 pessetas.

EXTRANGER un any 12 franchs. — NÚMERO CORRENT, 15 céntims. — NÚMERO ATRASSAT, 20 céntims.